

об'єктивності розгляду справи, та всебічному дослідженню обставин, які виправдовували б, або навпаки доводили вину підозрюваного.

Список використаних джерел

1. Кримінально процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 2 серп. 2016 р. (Офіц текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 372 с.
2. Закон України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 27. – ст. 282. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/page>
3. Закон України «Про судову експертизу» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 28. – ст. 232. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
4. Groshewiy Yu.M., Stakhivskiy S.M. Докази і доказування у кримінальному процесі / Ю.М. Groshewskiy, С.М, Stakhivskiy. – К.: КНТ, Видавець Фурса С.Я., 2006. – 272 с.
5. Кримінальний процес України: підручник / за ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удаलोвої, Д.П. Письменного. – К: ЦУЛ, 2013. – 544 с.
6. Одинцова І.М. «Право на захист на досудовому розслідуванні за новим КПК України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/5_2012/37.pdf
7. Вознюк В. Оскарження дій органів досудового слідства // Юридичний вісник України. – 2002. – 23-29 березня. – С. 6-7.

Перейма А.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Олійничук Р.П.*

ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ЩОДО ВІДМІННОСТЕЙ МІЖ ХУЛІГАНСТВОМ ТА ГРУПОВИМ ПОРУШЕННЯМ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Хуліганство – один з небезпечних і дуже поширених злочинів проти громадського порядку. Частина 1 ст. 296 Кримінального Кодексу (КК) України визнає хуліганством грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом. Будь-які інші види хуліганських дій утворюють адміністративний делікт [2].

Подібно до групового порушення громадського порядку, хуліганство має наступні спільні елементи складу злочину: однаковий родовий та основний безпосередній об'єкти. Саме громадський порядок є основним безпосереднім об'єктом хуліганства, тому що проти нього, насамперед, спрямоване хуліганство, і він, головним чином, охороняється нормою, що передбачає кримінальну відповідальність за хуліганство [4, с. 469].

В. В. Налуцишин запропонував визнати «публічність» обов'язковою ознакою об'єктивної сторони хуліганства [6, с. 49]. Якщо підтримати таку позицію, то вказана ознака є подібною з аналогічною при груповому порушенні

громадського порядку. Однак, на нашу думку, вказана ознака не є обов'язковою ознакою хуліганства, оскільки в ст. 296 КК України відсутня вказівка на вчинення злочину публічно. Хуліганство може мати місце в квартирі, на безлюдній вулиці тощо [1, с. 108].

Так, В. В. Налуцишин у власному дисертаційному дослідженні, яке присвячене кримінальній відповідальності за хуліганство, спробував відмежувати групове порушення громадського порядку від хуліганства. Розглянемо, які саме відмінності між вказаними злочинами пропонує виділяти В. В. Налуцишин. На думку вченого, слід розмежовувати ці злочини за такими моментами: 1) групове порушення громадського порядку характеризують усвідомлені дії організаційного характеру, а хуліганство – це, як правило, дії спонтанного характеру; 2) групове порушення громадського порядку може бути вчинено лише організованою групою, а хуліганство – одинаком або групою осіб; 3) у спрямованості злочинних наслідків (при груповому порушенні громадського порядку відбувається грубе порушення роботи транспорту, підприємств, установ чи організацій; а при хуліганстві – шкода завдається, зазвичай, потерпілим морального, фізичного чи матеріального характеру) [5, с. 176].

Вважаємо, що окремі відмінності мають дискусійний зміст. Оскільки, по-перше, групове порушення громадського порядку не обов'язково може бути вчинено організованою групою; по-друге, науковець не враховує такий наслідок злочину, передбаченого ст. 293 КК України, як грубе порушення громадського порядку. Вказана шкода є оціночною категорією і може мати різний зміст, який може повністю охоплюватися особливою зухвалістю, що притаманна хуліганству. Також викликає певні сумніви визнання В. В. Налуцишиним хуліганства формально-матеріальним складом злочину [5, с. 86].

Досить ґрунтовну систему відмінностей між хуліганством та груповим порушенням громадського порядку запропонував В. В. Кузнецов: у кількості учасників (при групових порушеннях громадського порядку дії вчиняються групою людей, а при хуліганстві – дії можуть вчинятися як одноособово, так і групою осіб); у типових діях (при групових порушеннях громадського порядку: відмова звільнити приміщення чи певну територію, ігнорування розпоряджень адміністрації чи представників влади, відмова припинити незаконні мітинги, пікетування, демонстрації тощо, а при хуліганстві: насильство із заподіянням тілесних ушкоджень або знущанням над особою, нанесення їй побоїв або мордування, катування особи; дії, пов'язані зі знищенням чи пошкодженням чужого майна, зривом масового заходу (концерту, зборів, виборів, випускного вечора тощо), з порушенням нічного відпочинку людей, з тимчасовим припиненням нормальної діяльності підприємства, установи, організації чи громадського транспорту; прояв безсоромності (непристойні рухи тіла, публічне оголення і демонстрування статевих органів, публічне вчинення добровільного статевого акту тощо), знущання над хворими, старими, особами, які знаходяться в безпорадному стані; у конструкції складу злочину (групове порушення громадського порядку – матеріальний склад, а хуліганство – формальний склад); у мотивах вчинення злочину (при груповому порушенні громадського порядку мотиви злочину у співучасників – різні, а хуліганство вчиняється тільки з хуліганським мотивом) [3, с. 64].

Здійснений аналіз об'єктивних та суб'єктивних ознак групового порушення громадського порядку дозволяє вказати на такі відмінності з хуліганством: місце вчинення злочину (громадське місце, характерне для злочину, передбаченого ст. 293 КК України), обстановка вчинення злочину (публічність, характерна для злочину, передбаченого ст. 293 КК України), вік суб'єкта злочину (суб'єктом хуліганства можуть бути особи, які досягли 14-річного віку, а групового порушення громадського порядку – 16-річного віку), вид умислу (групове порушення громадського порядку може вчинятися як з прямим, так і непрямим умислом, а хуліганство – тільки з прямим умислом).

Звичайно, рішення питання про кваліфікацію злочину буде залежати від конкретних обставин справи, і встановити чіткі формалізовані критерії досить важко. Однак наявність вищезазначених ознак і сполучених з ними навмисних дій, що грубо порушують громадський порядок, значно підвищує ступінь їхньої суспільної небезпеки (аж до переростання таких діянь у масові заворушення).

Дії, передбачені ст. 293 КК України, не супроводжуються явною неповагою до суспільства, а лише порушують громадський порядок, нормальну діяльність установ, підприємств і організацій, роботу транспорту. Якщо ж такі дії супроводжуються вчиненням із хуліганських спонукань насильством, пошкодженням майна, порушенням роботи установ, підприємств, то вони потребують додаткової кваліфікації за ст. 296 КК України.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок про відмінність складів злочинів, які передбачені ст.ст. 293 та 296 КК України, в наступному: 1) в ознаках об'єктивної сторони (в характері та змісті злочинних дій, місці та обстановці вчинення злочину); 2) у конструкції складів злочинів (за ст. 293 КК України – матеріальний, а за ст. 296 КК України – формальний); 3) у кількості учасників (при групових порушеннях громадського порядку дії вчиняються групою осіб, а при хуліганстві – дії можуть вчинятися як одноособово, так і групою осіб); 4) в ознаках суб'єкта злочину (суб'єктом хуліганства можуть бути особи, які досягли 14-річного віку, а групового порушення громадського порядку – 16-річного віку); 5) в ознаках суб'єктивної сторони (ст. 293 КК України передбачає як прямий, так і непрямий умисел, а ст. 296 КК України – тільки прямий; та в хуліганському мотиві злочину, який характерний для хуліганства).

Список використаних джерел

1. Копотун І.М. Громадський порядок як об'єкт кримінально-правової охорони: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.08 / Копотун Ігор Миколайович. – К., 2008. – 213 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Кузнецов В.В. Злочини проти громадського порядку та моральності: [практ посіб.] / В.В. Кузнецов; за заг. ред. В.І. Шакуна. – К.: Паливода А.В., 2007. – 160 с.
4. Левчук В.В. Проблеми визначення об'єкта хуліганства та його значення при кваліфікації злочинів / В.В. Левчук // Держава і право. – 2008. – № 40. – С. 468-474.
5. Налуцишин В.В. Кримінальна відповідальність за хуліганство (ст. 296 КК України): дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.08 / Налуцишин Віктор Володимирович. – К., 2008. – 210 с.
6. Налуцишин В. Проблеми відмежування хуліганства від суміжних злочинів / В. Налуцишин // Вісник прокуратури. – травень 2006. – № 5 (59). – С. 46-53.